

הפריטיים, (18) ואילו באחרונות דומה לעבד שקבל פרם מרבו ונפטר והולך לו. (19)

תנו רבנן: מעשה בתלמיד אחד שירד לפני התיבה בפני רבי אליעזר, והיה מאריך בתפלתו יותר מדאי. אמרו לו תלמידיו, רבינו, כמה ארכן הוא זה! אמר להם, כלום מאריך יותר ממשה רבינו, דכתיב ביה אחר מעשה העגל [דברים ט כה] "את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה וגו'".

שוב היה מעשה בתלמיד אחד שירד לפני

התיבה בפני רבי אליעזר, והיה מקצר בתפלתו יותר מדאי, אמרו לו תלמידיו, כמה קצרן הוא זה! אמר להם, כלום מקצר יותר ממשה רבינו, דכתיב [במדבר יב יג] שבתפלתו על מרים אחותו, כשלקתה בצרעת, אמר רק "אל נא רפא נא לה". (20)

אמר (21) רבי יעקב אמר רב הסדא: כל המבקש רחמים על חברו, אין צריך להזכיר את שמו, (22) כי הקב"ה יודע למי כוונתו, שנאמר "אל נא רפא נא לה", ולא קמדבר שמה דמרים.

שבת וכבוד לרב שרבים צריכים לו.

18. כתב רבינו יונה שבכל ברכה מבקש על צרכיו מעין ברכה זו, אך רק בסוף הברכה אחר שכבר אמר את המטבע שתקנו לה חכמים, ורק בלשון רבים, כי אם אינו מבקש עבור כלל ישראל נחשב הפסקה. אולם צורך שיש לו באותו זמן, יכול לבקשו באמצע הברכה, ודוקא בלשון יחיד, שלא יראה כמוסיף על מטבע הברכה. ורק "שמע קולנו" היא ברכה כללית לבקש כל בקשה שירצה בכל לשון, ומקורו מהסוגיא בע"ז [ח א].

והב"י [ק"ט] הבין מדבריו שבכל הברכות אסור לשאול בסופם לצורך הכלל בלשון יחיד, ובשמע קולנו יכול לבקש באמצע אפילו בלשון רבים, אך הב"ח נקט שלצורך רבים אסור לומר בלשון יחיד, ולכן בסוף הברכה יאמר רק בלשון רבים, ובאמצעה רק בלשון יחיד.

והרא"ש לא הזכיר חילוקים אלו, ודייק הב"י כי לדעתו יכול לשאול בכל ברכה מעין הברכה בכל לשון, בין לצורך עצמו ובין לרבים, ובשמע קולנו שואל בכל ענין שירצה, והדרישה [שם ב] בירר השיטות.

19. רש"י ביאר שנוטל רשות ללכת, והרמב"ם

[תפלה א ב] כתב שנפרד מרבו ומורה לו על מה שהטיב עמו, וכ"כ מהרש"א.

20. המהרש"א העיר שהרי לעיל [לב ב] למדו משה שיש להאריך בתפלה. וכתב שהכל תלוי בגודל הענין, ולכן אחר מעשה העגל וחטא המרגלים הוצרך להאריך, ולהזכיר כמה שמות וכינויים, ואילו בתפלתו על מרים, ולא הזכיר אלא "אל", כי היה חטא של יחיד, וראה הערה הבאה.

21. המהרש"א נטה לגרוס "דאמר", כי דברי רבי יעקב הובאו כאן רק כדי לסייע שקיצר כל כך, שאפילו לא הזכיר את שם החולה. ובקול אליהו [בלק, בהערה] הקשה שהרי משה קיצר רק כדי שלא יאמרו אחותו עומדת בצרה והוא עומד בתפלה, [רש"י במדבר יב יג] ואין ראייה לקצר בתפלה ושאינן מזכירין את שם החולה. וביאר שהכוונה להוכיח כי גם קיצור תפלה נחשבת תפלה.

22. והפרי חדש [ק"ט] דייק כי אם רוצה מותר להזכיר שמו, אלא שאינו צריך, ומג"א [שם א] הביא בשם מהרי"ל שרק מתפלל בפני חברו אינו צריך להזכיר, כמו שהיה אצל מרים, [אך